

T.C.
İDİL KAYMAKAMLIĞI
İDİL İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
İDİL REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ÖZEL EĞİTİM SINIFI OLAN OKULLAR İLE ÖZEL EĞİTİM SINIFI OLMAYAN
OKULLARIN FARKINDALIK AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ BÖLÜMÜ

2024

Özet

Bu araştırmada özel eğitim sınıfı olan okullar ile özel eğitim sınıfı olmayan okulların farkındalık açısından karşılaştırması sınıf öğretmenlerinin gözüyle değerlendirilmesi ve irdelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmayla sınıf öğretmenlerinin özel eğitim sınıfı olan okullar ile özel eğitim sınıfı olmayan okulların farkındalık açısından karşılaştırması eğitimine yönelik tutumları ve bilgileri, yaşanan olayların onlarda bıraktığı etkiler ve eğitimi sürecinde sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve bunlarla baş etme yolları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmaya 2023-2024 öğretim yılı bahar yarıyılında şırnak İli İdil İlçesindeki görev yapan ve özel eğitim sınıfı olan okullar ile özel eğitim sınıfı olmayan okulların bulunan gönüllü 89 öğretmen katılmıştır. Araştırmanın verileri anket yoluyla toplanmıştır

GİRİş

Eğitimin amacı, bireyleri yaşadığı topluma ve yer aldığı dünyaya hazırlamak için gerekli olan bilgi ve becerileri onlara kazandırmaktır (Ayaz, 1994). Bu amaç doğrultusunda her bireyin eğitimden yararlanma hakkı vardır. Özel gereksinimli bireylerin eğitim alma hakları ise, bütün ülkeleri bağlayan bir karar olan “Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme” ile koruma altına alınmıştır. (Unesco, 2006).

Özel gereksinimli öğrencileri normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte eğitim-öğretim sürecinde yer almaları belirli amaçları bulunmaktadır. Bu amaçlar özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren akranlarıyla sosyal, duygusal ve akademik olarak bütünleşmesidir. (Sucuoğlu ve Özoku, 2005; Westwood, 1997). Öte yandan nitelikli ve başarılı kaynaştırma uygulamalarının hedefleri arasında özel gereksinimli öğrencinin toplumsal ve sosyal kabulü de yer almaktadır. (Batu, 2000). Bu noktada kaynaştırma sınıflarında eğitim yapan öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Sınıftaki öğrencilerin ihtiyaçlarının karşılanması, sınıfta sağlıklı iletişimin gerçekleştirilmesi, iletişimin sürdürülebilir hale getirilmesinde öğretmenin rolü önemlidir. Özel gereksinimli öğrencilerin okula, sınıfa ve topluma dahi sosyal kabulü büyük oranda öğretmene bağlıdır (Yıkımış, 2006).

Normal gelişim gösteren öğrenci ve ailelerinde farkındalık oluşturma, öğretmenlerin olumlu bakışı ve tutumları, sınıftalar da pozitif ve öğrenciler açısından eğlenceli bir öğrenme ortamının hazırlanması, akran desteği sağlanması, sosyal kabulü arttırmada etkili adımlar arasında değerlendirilmektedir (Avcıoğlu, 2017; Chan, Lang, Rispoli, O'Reilly, Sigafos ve Cole, 2009; Garrote, 2017; Sidekli, 2016). Ancak bu adımları atacak ve şartları uygun hale getirecek öğretmenler sosyal kabul noktasında sorunlar yaşayabilmektedir. Öyle ki öğretmenler, normal gelişim gösteren öğrencilerin özel gereksinimli akranlarını sosyal olarak kabul etmeleri sağlamada kendilerini yeterince donanımlı görmemektedir. Dahası zaman zaman farkında olmaksızın öğretmenlerin de özel gereksinimli öğrencileri reddetme gibi olumsuz tutum ve davranışlar sergiledikleri anlaşılmaktadır (Ainscow, Dyson ve Weiner, 2013).

Özel gereksinimli bireylerin fırsat eşitliğinden yararlanmaları için en az kısıtlayıcı ortamın vurgulandığı bir dönemde, akademik ve sosyal becerilerinin gelişmesinde öğretmen tutumları ön plana çıkmaktadır (Sarı ve Saygın, 2001). Özel gereksinimli bireyler akranlarından ayrıştırılmadan normal gelişim gösteren öğrencilerle beraber en az sınırlandırılmış ortam diye adlandırdığımız kaynaştırma programında yer almaktadırlar. Özel gereksinimli bireyler kendilerine sunulan ek hizmetler ile normal gelişim gösteren öğrencilerle beraber eğitim görmektedirler (Eripek, 2007). Özel eğitimin şu an ve ilerleyen senelerdeki başarısında yer alan en önemli etmenlerden birisi öğretmen tutumlarıdır. Özel eğitimdeki başarının öğretmen tutumlarıyla ilişkili olduğu tezi bugün hala geçerliliğini korumaktadır (Atay, 1995) Özel gereksinimli bireylerin sosyalleşmelerinde ve eğitim süreçlerinde büyük rol öğretmenlere düşmektedir (Rizzo, 1985). Shapiro'ya (1999) göre tutumlar sınıfta yapılan etkinlikler boyunca öğretmenlerin davranışlarını ve öğretmenlerin öğrencilerinden beklentilerini etkilemektedir. Yani öğretmenlerin davranışları, beklentileri ve tutumları öğrencilerin hem bilişsel hem de sosyal becerilerine etkide bulunmaktadır (Alexandre ve Strain, 1978).

Kaynaştırma/Bütünleştirme kapsamında özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinde özel eğitim öğretmenlerinin yanı sıra sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin rol ve sorumlulukları önemli hale gelmektedir. Bu bağlamda, ilköğretim bir ve ikinci kademelerinde hizmet veren öğretmenlerin özel eğitime, özel gereksinimli öğrencilerin yaşadıkları güçlüklerle yönelik etkili öğretim yöntemlerinin uygulanması hakkında gerekli bilgi ve donanımına sahip olmalarını gerektirmektedir (Reddy vd., 2016).

Erken çocukluk dönemi gelişimin en hızlı olduğu dönemdir ve bu dönemde farklılıklara saygıyı, empati becerisini geliştirmeyi hedeflemek ve bu konuda çalışmalar yapmak oldukça önemlidir. Çocukların nasıl öğrendikleri, öğrenmeye nasıl teşvik edildikleri, ne öğrendikleri kadar önemlidir. Bu göz önüne alınarak eğitim programları oluşturulursa; farklılıklara saygı duyan, farklılıkları kutlayan, çatışma ve ön yargılardan uzak, barış ve hoşgörü içerisinde yaşayan insanların bir arada olduğu bir toplum ve dünya yaratılmış olunur. (Aktan, 2011).

Türkiye'de özel eğitime ihtiyacı olan bireyler anasınıfları ile anaokulları, ilkokul, ortaokul ve liseler ile özel eğitim okullarında kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla öğrenimlerini sürdürebilmektedirler. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (2018) özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak eğitim verileceği belirtilmektedir. Dolayısıyla özel eğitime ihtiyacı olan bireyler yetersizlik türlerine göre özel eğitim okul ve kurumlarına devam edebilirler, ya da kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi yoluyla özel ilkokul, ortaokul ve liselerde eğitimlerini sürdürebilirler.

Dünya genelinde yürütülen özel eğitim politikalarında ise özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinin en az kısıtlayıcı eğitim ortamlarında gerçekleştirmelerinin sağlanması anlayışı benimsenmektedir. Ülkemizde de özel gereksinimli öğrencilere yönelik düzenlenen yasa ve yönetmeliklerin bu doğrultuda hazırlandığı görülmektedir. Bu yasa ve yönetmelikler incelendiğinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 42. Maddesinde kimsenin eğitim ve

öğretim hakkından mahrum bırakılmayacağını ifadesi ve 5378 Sayılı Engelliler Kanunu'nun 15. Maddesinde "Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim hakkı engellenemez. Engelli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak bütünleştirilmiş ortamlarda ve engeli olmayanlarla eşit eğitim imkanı sağlanır" ifadesinin belirtildiği görülmektedir.

Bu amaçla birçok engel grubuna yönelik farkındalık günleri oluşturulmuştur. Birleşmiş Milletler'in, 10 Kasım 2011 kararı ile 21 Mart tarihini resmi Dünya Down Sendromu Günü olarak tanımasının ardından dünya genelinde çeşitli etkinlikler bu genetik farklılığının daha da tanınmasına yardımcı oldu. Farkındalığın '21 Mart' gününde olmasının nedeni, 21.kromozomlarının 2 tane yerine 3 tane olması takvimlerde 21 ve 3 rakamını özel kılıyor(<https://www.bolgegundem.com/>). 1990'lardan bu yana etkinlikler yapılan 2 Nisan otizm farkındalık günü ve Nisan farkındalık ayı Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından 2009 yılında 2 Nisan resmi olarak otizm farkındalık günü ilan edilmiştir (MEB, 2016). 3 Aralık tarihi, 1992 yılında Birleşmiş Milletler'in aldığı bir kararla, "Uluslararası Engelliler Günü" ilan edildi. Bu kararın ardından BM İnsan Hakları Komisyonu 5 Mart 1993 tarihinde yayımladığı bir bildiriyle üye ülkeler tarafından 3 Aralık gününün, "engellilerin topluma kazandırılması ve insan haklarının tam ve eşit ölçüde sağlanması" amacıyla tanınmasını istedi. O günden bu yana, 3 Aralık "Dünya Engelliler Günü" olarak kabul edilmiştir (Dillenburger, Jordan, McKerr ve Devine, 2013).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı özel eğitim sınıfı olan okullar ile özel eğitim sınıfı olmayan okulların farkındalık açısından karşılaştırması sınıf öğretmenlerinin gözüyle değerlendirilmesi ve irdelenmesi farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Alanyazında bu alanda yeterli çalışma olmadığı görülmektedir ve bu da çalışmayı alanyazında kıymetli kılmaktadır.

Problem Cümlesi

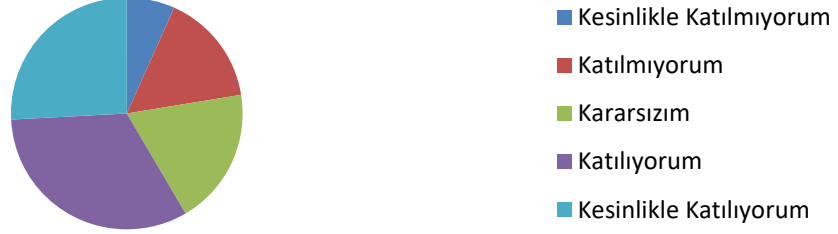
Öğretmenlerin özel eğitim sınıfına ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırmada öğretmenlerin özel eğitim sınıflarına ilişkin görüş ve deneyimleri betimlemeye çalışıldığından, araştırma deseni olarak nitel araştırma yöntemlerinden kişilerin deneyimlerinin kendi bakış açısı ile elde edilmesine olanak sağlayan (Lohnson ve Christensen, 2008) olgu bilim deseni tercih edilmiştir. Nitel araştırma yönteminin tercih edilmesinin asıl amaçlarından biri araştırmaya dâhil edilen bireylerin algılarının ve deneyimlerinin ortaya konmasıdır (Fraenkel ve Wallen, 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Kaynaştırma eğitimi bağlamında ele alınan bu çalışmada kaynaştırma öğrencilerinin eğitimi olgusu ele alınmıştır. Bu olgudan doğrudan etkilenen ve olguyu etkileyen öğretmenlerin deneyimleri ve görüşleri derinlemesine betimlenmeye çalışılmıştır.

1.Özel gereksinimli çocuklar ile normal gelişim gösteren çocukların aynı okulda eğitim görmelerine olumlu bakıyorum

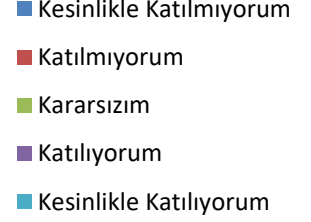
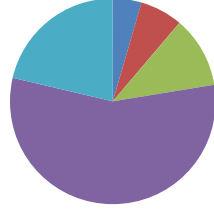
Tablo 1 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%6,7 Kesinlikle Katılmıyorum” “%15,7 Katılmıyorum” “%19,1 Kararsızım” “%32,6 Katılıyorum” “%25,8 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ diyen öğretmenlerle ‘Kesinlikle Katılıyorum’ diyen öğretmenler kıyaslandığında özel gereksinimli çocuklar ile normal gelişim gösteren çocukların aynı okulda eğitim görmelerine olumlu bakıyorum diyen öğretmenlerin sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

2.Kendi sınıfımda özel gereksinimli öğrenci olmasını isterim.

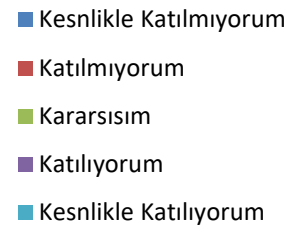
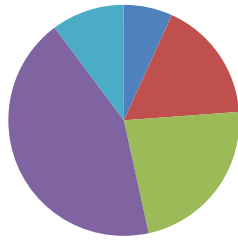
Tablo 2 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “% 7,9 Kesinlikle Katılmıyorum” “% 16,9 Katılmıyorum” “% 31,5 Kararsızım” “%36 Katılıyorum” “% 7,9 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ diyen öğretmenlerle ‘Kesinlikle Katılıyorum’ diyen öğretmenler kıyaslandığında kendi sınıfımda özel gereksinimli öğrenci isterim diyen öğretmenlerin sayısının daha az olduğu görülmektedir.

3.Akranları ile aynı okulda eğitim görebilmenin özel gereksinimli çocuğun gelişimine olumlu etki ettiğini düşünürüm .

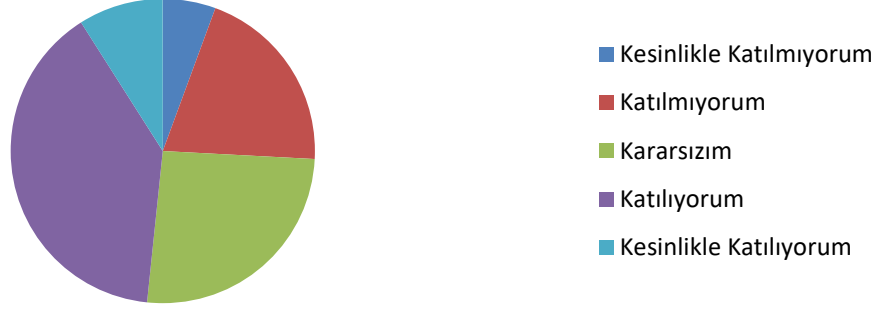
Tablo 3 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “% 4,5 Kesinlikle Katılmıyorum” “ % 56,2 Katılmıyorum” “ % 11,2 Kararsızım” “ % 36 Katılıyorum” “ % 21,3 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ diyen öğretmenlerle ‘Kesinlikle Katılıyorum’ diyen öğretmenler kıyaslandığında akranları ile aynı okulda eğitim görebilmenin özel gereksinimli çocuğun gelişimine olumlu etki ettiğini düşünürüm diyen öğretmenlerin sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

4.Öğretmen ve öğrencilerin; özel eğitim gerektiren çocuklarla aynı okulda bulunmasını olumlu karşıladıklarını düşünüyorum.

Tablo 4 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “% 6,8 Kesinlikle Katılmıyorum” “% 17 Katılmıyorum” “ % 22,7 Kararsızım” “% 43,2 Katılıyorum” “% 10,2 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ diyen öğretmenlerle ‘Kesinlikle Katılıyorum’ diyen öğretmenler kıyaslandığında öğretmen ve öğrencilerin; özel eğitim gerektiren çocuklarla aynı okulda bulunmasında olumlu karşıladıklarını düşünüyorum diyen öğretmenlerin daha fazla olduğu görülmektedir.

5.Okulda özel eğitim gerektiren bireyler için ayrımcı bir dil kullanılmadığını düşünüyorum.

Tablo 5 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%5,6 Kesinlikle Katılmıyorum” “%20,2 Katılmıyorum” “%25,8 Kararsızım” “%39,3 Katılıyorum” “%9 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda “cevabı verdikleri görülmektedir. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ diyen öğretmenlerle ‘Kesinlikle Katılıyorum’ diyen öğretmenler kıyaslandığında okulda özel eğitim gerektiren bireyler için ayrımcı bir dil kullanılmadığını düşünüyorum diyen öğretmenlerin sayısının daha az olduğu görülmektedir

6.Özel eğitim grektiren çocukların eğitimlerine katkıda bulunmak için eğitim almak isterim.

Tablo 6 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%2,2 Kesinlikle Katılmıyorum” “%2,2 Katılmıyorum” “%11,2 Kararsızım” “%42,7 Katılıyorum” “%41,6 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ diyen öğretmenlerle ‘Kesinlikle Katılıyorum’ diyen öğretmenler kıyaslandığında özel eğitim gerektiren çocukların eğitimlerine katkıda bulunmak için eğitim almak isterim diyen öğretmenlerin daha fazla olduğu görülmektedir.

7.Özel eğitim gerektiren bireylerin yasal hakları hakkında yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum.

Tablo 7 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%7,9 Kesinlikle Katılmıyorum” “%42,7 Katılmıyorum” “%19,1 Kararsızım” “%27 Katılıyorum” “%3,4 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılmıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ diyen öğretmenlerle ‘Kesinlikle Katılıyorum’ diyen öğretmenler kıyaslandığında özel eğitim gerektiren bireylerin yasal hakları hakkında yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum diyen öğretmenlerin daha az olduğu görülmektedir.

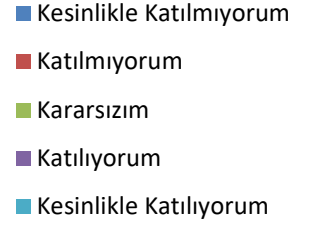
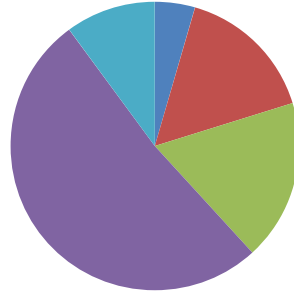
8.Özel eğitim gerektiren bireyler için ders aralarında özgüvenlerini geliştirici çalışmaların yapılmasında katkıda bulunurum.

Tablo 8 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%4,5 Kesinlikle Katılmıyorum” “%2,2 Katılmıyorum” “%13,5 Kararsızım” “%62,9 Katılıyorum” “%16,9 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ diyen öğretmenlerle ‘Kesinlikle Katılıyorum’ diyen öğretmenler kıyaslandığında özel eğitim gerektiren bireyler için ders aralarında özgüvenlerini geliştirici çalışmaların yapılmasında katkıda bulunurum diyen öğretmenlerin daha fazla olduğu görülmektedir.

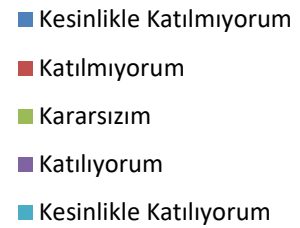
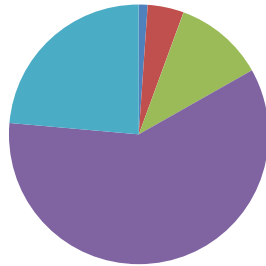

9.Sınıfımda özel gereksinimli bireylerin engellerinin çevresel faktörler olduğunu ve bunların aşılması durumunda tamamen normal gelişim gösteren bireylerden farksız bir gelişim gösterebileceklerini anlatırım.

Tablo 9 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “% 4,5 Kesinlikle Katılmıyorum” “%15,7 Katılmıyorum” “ %18 Kararsızım” “% 51,7 Katılıyorum “ % 10,1 Kesinlikle Katılıyorum “cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılmıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ diyen öğretmenlerle ‘Kesinlikle Katılıyorum’ diyen öğretmenler kıyaslandığında sınıfta özel gereksinimli bireylerin engellerinin çevresel faktörler olduğunu ve bunların aşılması durumunda tamamen bizden farksız bir gelişim gösterebileceklerini anlatırım diyen öğretmenlerin daha fazla olduğu görülmektedir.

10.Özel eğitim gerektiren bireyler için uygun etkinlik ve materyaller hakkında bilgilendirici çalışmalara ilgi duyarım.

Tablo 10 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%1,1 Kesinlikle Katılmıyorum” “%4,5 Katılmıyorum” “ %11,2 Kararsızım” “%59,6 Katılıyorum “ % 23,6 Kesinlikle Katılıyorum “cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. ‘Kesinlikle katılmıyorum’ diyen öğretmenlerle ‘Kesinlikle

Katılıyorum ' diyen öğretmenler kıyaslandığında özel eğitim gerektiren bireyler için uygun etkinlik ve materyaller hakkında bilgilendirici çalışmalara ilgi duyarım diyen öğretmenlerin daha fazla olduğu görülmektedir.

11.Okul yönetiminin özel eğitim gerektiren bireyler için gerekli uygun çalışmalar yaptıklarını düşünürüm

Tablo 11 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%7,9 Kesinlikle Katılmıyorum” “%21,3 Katılmıyorum” “%28,1 Kararsızım” “%34,8 Katılıyorum” “%7,9 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılmıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. *Kesinlikle katılmıyorum* ' diyen öğretmenlerle ‘*Kesinlikle Katılıyorum* ’ diyen öğretmenler kıyaslandığında okul yönetiminin özel eğitim gerektiren bireyler için gerekli uygun çalışmalar yaptıklarını düşünürüm diyen öğretmenlerin daha az olduğu görülmektedir.

12.Okul yönetimi tercih hakkı vermesi durumunda tercih hakkımı kendi sınıfımda da özel gereksinimli bireyin bulunmasından yana kullanırım.

Tablo 12 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%7,9 Kesinlikle Katılmıyorum” “%14,6 Katılmıyorum” “%27 Kararsızım” “%42,7 Katılıyorum” “%7,9 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. *Kesinlikle katılmıyorum* ' diyen öğretmenlerle ‘*Kesinlikle Katılıyorum* ’ diyen öğretmenler kıyaslandığında okul yönetimi tercih hakkı vermesi

durumunda kendi sınıfında da özel gereksinimli bireyin bulunmasından yana tercih hakkımı kullanırım diyen öğretmenlerin daha fazla olduğu görülmektedir.

13.Özel gereksinimli öğrenci ile çalışmanın zaman kaybına yol açtığını düşünüyorum

Tablo 13 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%48,3 Kesinlikle Katılmıyorum” “%38,2 Katılmıyorum” “ %6,7 Kararsızım” “%3,4 Katılıyorum” “%3,4 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılmıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılmıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. *Kesinlikle katılmıyorum*’ diyen öğretmenlerle ‘*Kesinlikle Katılıyorum*’ diyen öğretmenler kıyaslandığında özel gereksinimli öğrenci ile çalışmanın zaman kaybına yol açtığını düşünüyorum diyen öğretmenlerin daha az olduğu görülmektedir.

14.Özel gereksinimli bireylerin tamamen özel eğitim sınıflarına alınmaları gerektiğini düşünüyorum

Tablo 14 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%14,6 Kesinlikle Katılmıyorum” “%38,2 Katılmıyorum” “ %13,5 Kararsızım” “%16,9 Katılıyorum” “%16,9 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılmıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. *Kesinlikle katılmıyorum*’ diyen öğretmenlerle ‘*Kesinlikle Katılıyorum*’ diyen öğretmenler kıyaslandığında özel gereksinimli bireylerin tamamen özel eğitim sınıflarına alınmaları gerektiğini düşünüyorum diyen öğretmenlerin daha az olduğu görülmektedir.

15.Okullarımızın mevcut durumun özel gereksinimli bireylere uygun olmadığını düşünüyorum

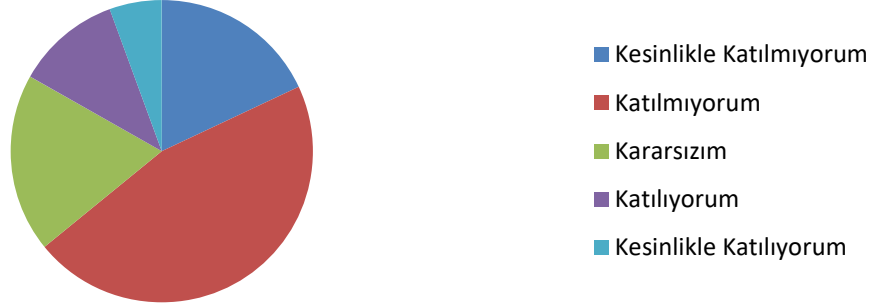
Tablo 15 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%6,7 Kesinlikle Katılmıyorum” “%6,7 Katılmıyorum” “%16,9 Kararsızım” “%34,8 Katılıyorum” “%34,8 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. *Kesinlikle katılmıyorum*’ diyen öğretmenlerle ‘*Kesinlikle Katılıyorum*’ diyen öğretmenler kıyaslandığında okullarımızın mevcut durumun özel gereksinimli bireylere uygun olmadığını düşünüyorum diyen öğretmenlerin daha fazla olduğu görülmektedir.

16.Özel eğitim gerektiren bireylerin şuan ki müfredat ve eğitim programlarından yararlanması için gerekli koşulların oluşmadığını düşünüyorum

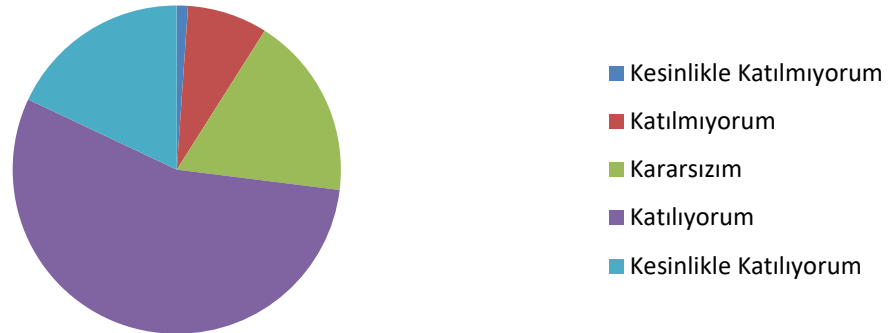
Tablo 16 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%2,2 Kesinlikle Katılmıyorum” “%6,7 Katılmıyorum” “%15,7 Kararsızım” “%43,8 Katılıyorum” “%31,5 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. *Kesinlikle katılmıyorum*’ diyen öğretmenlerle ‘*Kesinlikle Katılıyorum*’ diyen öğretmenler kıyaslandığında özel eğitim gerektiren bireylerin şuan ki müfredat ve eğitim programlarında yararlanması için gerekli koşulların oluşmadığını düşünüyorum diyen öğretmenlerin daha az olduğu görülmektedir.

17.Özel gereksinimli öğrencilerin sınıfta olma ihtimali beni korkutur.

Tablo 17 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%18 Kesinlikle Katılmıyorum” “%46,1 Katılmıyorum” “%19,1 Kararsızım” “%11,2 Katılıyorum” “%5,6 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılmıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. . *Kesinlikle katılmıyorum* ’ diyen öğretmenlerle ‘*Kesinlikle Katılıyorum* ’ diyen öğretmenler kıyaslandığında öğretmen olduğumda özel gereksinimli öğrencilerin sınıfta olma ihtimali beni korkutur diyen öğretmenlerin daha az olduğu görülmektedir.

18.Özel gereksinimli bireylerle ilgili yapılan yenilikleri takip etmekten hoşlanıyorum.

Tablo 18 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%1,1 Kesinlikle Katılmıyorum” “%7,9 Katılmıyorum” “%18 Kararsızım” “%55,1 Katılıyorum” “%18 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. . *Kesinlikle katılmıyorum* ’ diyen öğretmenlerle ‘*Kesinlikle Katılıyorum* ’ diyen öğretmenler kıyaslandığında özel gereksinimli bireylerle ilgili yapılan yenilikleri takip etmekten hoşlanırım diyen öğretmenlerin daha fazla olduğu görülmektedir.

19.Özel gereksinimli bireylerin eğitimleri hakkında bir şeyler öğrenmek benim için önemlidir

Tablo 19 incelendiğinde ilgili soruya oransal olarak “%2,2 Kesinlikle Katılmıyorum” “%0 Katılmıyorum” “%7,9 Kararsızım” “%46,1 Katılıyorum” “%43,8 Kesinlikle Katılıyorum” cevapları verilmiştir. Öğretmenlerin yüksek oranda ‘Katılıyorum’ cevabı verdikleri görülmektedir. . *Kesinlikle katılmıyorum* ’ diyen öğretmenlerle ‘*Kesinlikle Katılıyorum* ’ diyen öğretmenler kıyaslandığında özel gereksinimli bireylerin eğitimleri hakkında bir şeyler öğrenmek benim için önemlidir diyen öğretmenlerin daha fazla olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Öğretmenlerin özel eğitim farkındalık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi

Öğretmenlerin özel eğitim farkındalık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre fark olup olmadığını anlamak amacıyla T-Test uygulanmıştır. Öğretmenlerin özel eğitim farkındalık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

		N	Ortalama	S.S.	Std. Hata	t	(p<.05)
Özel eğitim farkındalığı.	Erkek	39	3,4305	,43315	,06936	,959	,340
	Kadın	49	3,3566	,28712	,04102		

Tablo 1 incelendiğinde, Öğretmenlerin özel eğitim farkındalık düzeylerinin aralarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır (p> .05).

Öğretmenlerin özel eğitim farkındalık düzeylerinin özel eğitim sınıfı bulunan okulda görev yapma değişkenine göre incelenmesi

Öğretmenlerin özel eğitim farkındalık düzeylerinin özel eğitim sınıfı bulunan okulda görev yapma değişkenine göre arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla T-Test uygulanmıştır. Öğretmenlerin özel eğitim farkındalık düzeylerinin özel eğitim sınıfı bulunan okulda görev yapma değişkenine göre düzeylerinin dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

		N	Ortalama	S.S.	Std. Hata	t	(p<.05)
Özel eğitim farkındalığı.	Evet	27	3,4698	,29984	,05770	1,407	,163
	Hayır	61	3,3538	,37894	,04852		

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin özel eğitim farkındalık düzeylerinin özel eğitim sınıfı bulunan okulda görev yapma değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p> .05)

Bu çalışmada özel eğitim sınıfı olan ve özel eğitim sınıfı olmayan okullarda , öğretmenlerin farkındalık açısından tutumları, görüşleri ve konu hakkındaki bilgileri anketler kullanılarak incelenmektedir. Özel eğitim farkındalığı, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin ihtiyaçlarına duyarlılık ve anlayış gösterme yeteneğini ifade eder. Bu farkındalık, bireylerin fiziksel, duygusal, zihinsel veya öğrenme gibi özel ihtiyaçlarını anlamak ve bu ihtiyaçlara uygun destek ve hizmetler sağlamak üzerine odaklanır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 58,4 ‘ü özel gereksinimli çocukların normal gelişim gösteren akranları ile aynı okulda eğitim görmelerine olumlu baktıkları ve akranları ile aynı okulda eğitim görmelerinin özel gereksinimli çocuğun gelişimine ve eğitimine olumlu etki ettiğini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 43,9’u kendi sınıflarında bir özel gereksinimli öğrenci olmasını istediklerini ve % 52 ‘si özel eğitim gerektiren bireylerin yasal hakları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları için özel eğitim hakkında eğitim almak istediklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerimizden aldığımız cevaplarda öğretmenlerin % 83,2 ‘si özel eğitim gerektiren bireyler için uygun etkinlik ve materyaller hakkında bilgilendirici çalışmalara, özgüvenlerini geliştirici çalışmalara ve kendi sınıfında farkındalık çalışmaları yürütmeye istekli olduklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %33,8 ‘i özel gereksinimli bireylerin tamamen özel eğitim sınıflarında eğitim almaları gerekmediği ancak okullardaki mevcut durumun buna elverişli olmadığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların % 75,3 ‘ü mevcut müfredatın ve eğitim programlarının uygulanması için gerekli koşulların sağlanmadığını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 73’1’i özel gereksinimli bireylerle ilgili yapılan yenilikleri takip etmekten hoşlandıklarını ve özel eğitim hakkında yeni şeyler öğrenmenin kendileri için önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, özel eğitim sınıfı olan ve olmayan okullarda uygulanacak eğitim programlarında özel gereksinimli bireylere yönelik farkındalık geliştirme konusunun yer alması önemli bir gerekliliktir. okullarda bu farkındalığın artması, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin daha iyi desteklenmesine ve kapsayıcı bir ortamda yaşamalarına katkıda bulunabilir. Öğretmenlerin özel eğitim sınıflarına bakış açıları, birçok faktöre bağlı olarak değişir ve çeşitlilik gösterebilir. Ancak, genellikle bu sınıflarda çalışmanın hem fırsatlar hem de zorluklar sunduğu ve öğretmenlerin bu farklılıkları kabul etmek ve uygun şekilde yanıtlamak için çaba gösterdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin özel gereksinime sahip çocuklara yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olmasının, özel eğitim konusunda bilgi ve becerilerinin yeterli düzeyde

olmasına bağlı olduğunu söyleyebiliriz. Bu nedenle ğretmen adaylarının Eğitim fakültelerinde lisans düzeyinde verilen özel eğitim derslerini almaları onlara hem özel eğitim sınıfı hem de özel gereksinimli bireyler konusunda teorik düzeyde katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

Özel Gereksinimli Birey Farkındalığının 4-6 yağ çocuklarına Kazandırılması Fatih Kıvanç Erdoğan Sema Bağ Yaratıcı Drama Dergisi 2018, 13(1), 101-114

İlkokul ğrenciler Uygulanan zel Birey Farkındalık Etkinliklerinin Etkinliği İle İlgili ğretmen Ve ğrenci Görüşleri Süleyman ARSLANTAŞ Bekir BURAL Ahmet KURNAZ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi MAK-EBED e-ISSN: 2146-6467 Yıl: 2021 Cilt: 9 11 Sayfa: 28-46

Özel Gereksinimli çocuklarını zel Okullara Gönderen Ebeveynlerin Deneyimleri Ali KAYA Tansel YAZICIOğLU Atatürk Üniversitesi Yayınları Geliş Tarihi 30.10.2021 Kabul Tarihi 01.11.2022

Öğretmenlerin zel Gereksinimli Bireylere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Ata Pesena, Merve Demirhan Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi ISSN: 1304-4796 2021; 19 (1); 141-158

Öğretmen Adaylarının zel Gereksinimli ğrencilerine Yönelik Tutumlarının Tespit Edilmesi Mehmet İnce, Şule Fırat Durdukoca, Damla Cumalı Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 2023, sayı 56, ss. 911-928

Öğretmenlerin zel Gereksinimli ğrencilere Yönelik ğretmen Sosyal Kabul Düzeylerinin İncelenmesi Ahmet Serhat UÇAR Necmettin Erbakan Üniversitesi Dergisi Cilt: 5 Sayı:3 Yıl: 2023 E-ISSN: 2687- 1750